



Adopcja dziecka (przysposobienie)

Adopcja (przysposobienie), jest uznaniem dziecka innych rodziców, z którym nie ma więzi biologicznej, za własne. Na adopcje dziecka rocznie decydują się rodzice 3,6 tys. dzieci. Jest to najlepsze rozwiązanie, kiedy biologiczni rodzice nie chcą albo nie potrafią sprostać obowiązkowi opieki i wychowania dziecka. Zasadniczym celem adopcji jest stworzenie stabilnego środowiska rodzinnego dla dziecka pozbawionego opieki swoich biologicznych rodziców. Adopcja skutkuje powstaniem stosunku pokrewieństwa, jaki istnieje między rodzicami a dzieckiem. Zgodnie z polskim ustawodawstwem przysposobić można osobę małoletnią, tylko dla jej dobra. W Polsce istnieją dwie możliwe drogi dokonania adopcji - adopcja poprzez przysposobienie konwencjonalne lub bezpośrednie (adopcja ze wskazaniem).

Adopcja ze wskazaniem polega na tym, że matka dziecka sama decyduje komu powierzy nad nim opiekę, kto finalnie stanie się rodziną adopcyjną. Do niedawna adopcja ze wskazaniem była wykorzystywana tylko w obrębie rodziny, np. umierająca matka chciała, żeby dzieckiem zajęła się jej siostra. Obecnie, na wzór krajów zachodnich, coraz częściej korzystają z niej osoby, które nie są spokrewnione. Szacunkowo ten sposób przysposobienia wybiera ok. 1000 rodzin rocznie, czyli co trzecia adoptująca dziecko.

Drugą procedurą, znacznie bardziej polecaną przez psychologów i pedagogów jest przysposobienie konwencjonalne, tzn. przez ośrodek adopcyjno-opiekuńczy. Od adopcji ze wskazaniem różni się ona przede wszystkim tym, że rodzice adopcyjni pozostają anonimowi dla matki biologicznej. Dodatkową zaletą adopcji konwencjonalnej jest fakt, że cała procedura jest przeprowadzana przez doświadczonych pracowników ośrodka adopcyjno-opiekuńczego oraz fakt, iż potencjalna rodzina adopcyjna może być pewna, że nie zostaną przed nią zatajone jakiegokolwiek fakty na temat dziecka, np. na temat jego potencjalnych chorób.

O adopcję dziecka mogą starać się małżeństwa oraz osoby samotne. Nie jest natomiast możliwe wspólne adoptowanie dziecka przez parę pozostającą ze sobą w związku nieformalnym. Dodatkowo małżeństwo starające się o przysposobienie musi posiadać co najmniej pięcioletni staż małżeński. Jest to spowodowane faktem, że statystycznie w pierwszych pięciu latach małżeństwa odnotowuje się najwięcej rozwodów. Z tego względu, aby zapewnić dziecku pewną stabilność rodzinną, zdecydowano się na ustanowienie właśnie takiego wymogu. Dodatkowo rodzice powinni być wolni od nałogów, mieć stałe dochody, dobrą opinię z pracy. Wymagane jest również zaświadczenie lekarskie o leczeniu bezpłodności, natomiast wymóg ten jest elastyczny. Adopcja bowiem jest jak najbardziej możliwa również przez małżonków, którzy mogą mieć lub mają już biologiczne dzieci. Każdy przypadek traktowany jest tu indywidualnie.

Ponadto między przysposabiającym a przysposabianym musi zachodzić odpowiednia różnica wieku. W świetle ustawodawstwa polskiego ocena jaka różnica wieku powinna być zachowana w konkretnej sprawie należy do sądu. Przyjmuje się natomiast, że rodzice adopcyjni mogą być starsi od przysposabianego dziecka nie więcej niż czterdzieści lat.

Kandydaci na rodzinę adopcyjną mogą zwrócić się do dowolnego, wybranego przez siebie ośrodka adopcyjnego w kraju. Wykaz ośrodków adopcyjnych, które na terenie danego województwa prowadzą postępowania adopcyjne, można znaleźć w Biuletynie Informacji Publicznej danego województwa. Procedura adopcyjna może w drobnych szczegółach różnić się w zależności od poszczególnych ośrodków adopcyjno-opiekuńczych, natomiast generalnie ukształtowana jest następująco:

- 1) Wstępna rozmowa i zebranie dokumentów (m.in. akt zawarcia małżeństwa, zaświadczenia o stanie zdrowia, że nie jest się zarejestrowanym w poradni odwykowej, o zarobkach, niekaralności, opinia z miejsca pracy).
- 2) Spotkanie z pedagogiem i psychologiem (poznanie motywów adopcji, możliwości i predyspozycji psychicznych kandydatów na rodziców).
- 3) Wywiad środowiskowy (wizyta w domu ma na celu sprawdzenie warunków socjalnych i bliższe poznanie kandydatów).
- 4) Udział w szkoleniu (przybliżenie problemów związanych z adopcją dziecka i sposobów ich rozwiązania). Szkolenie jest obowiązkowe, a zwolnieni są z niego jedynie kandydaci spokrewnieni lub spowinowaceni z dzieckiem, a także osoby, które wcześniej przysposobiły rodzeństwo dziecka oraz osoby sprawujące nad dzieckiem rodzinną pieczę zastępczą.
- 5) Zakwalifikowanie kandydatów do adopcji (komisja kwalifikacyjna ośrodka sporządza opinię potrzebną do złożenia w sądzie rodzinnym).
- 6) Przedstawienie informacji o wybranym dziecku (omówienie jego sytuacji rodzinnej, stanu zdrowia).
- 7) Pierwszy kontakt przyszłych rodziców z dzieckiem tam, gdzie ono przebywa, np. w domu dziecka (można porozmawiać z wychowawcą, psychologiem, lekarzem placówki, od tej pory wolno odwiedzać dziecko).
- 8) Sporządzenie wniosku do sądu rodzinnego o przysposobienie dziecka i złożenie go z dokumentacją zebraną w ośrodku (pracownicy ośrodka uczestniczą razem z rodzicami w postępowaniu sądowym).
- 9) Najczęściej sąd pozaprosesowo wyraża zgodę na zabranie dziecka do domu na tzw. okres preadopcyjny, na drugiej rozprawie - adopcyjnej - orzeka przysposobienie.
- 10) Po uprawomocnieniu postanowienia (21 dni) sporządzana jest nowa metryka urodzenia dziecka.

Prawo do ubiegania się o adopcję dziecka w pierwszej kolejności mają osoby spokrewnione lub spowinowaczone z dzieckiem, osoby, które adoptowały jego rodzeństwo, a także rodzina zastępcza lub rodzinny dom dziecka, u których dziecko przebywa. Jeśli ośrodek adopcyjny nie znajdzie kandydatów do adopcji dziecka w regionie, na którym działa, poszukiwani są oni na terenie całego województwa, a następnie w całym kraju.

Jeśli dziecko ukończyło trzynaście lat, do przysposobienia potrzebna jest jego zgoda. Sąd opiekuńczy powinien także wysłuchać przysposabianego, który nie ukończył lat trzynastu, jeżeli może on pojąć znaczenie przysposobienia. Wyjątkowo sąd opiekuńczy może orzec przysposobienie bez żądania zgody przysposabianego lub bez jego wysłuchania, jeżeli nie jest on zdolny do wyrażenia zgody lub jeżeli z oceny stosunku między przysposabiającym a przysposabianym wynika, że uważa się on za dziecko przysposabiającego, a żądanie zgody lub wysłuchanie byłoby sprzeczne z dobrem przysposabianego. Ponadto do przysposobienia jest potrzebna zgoda rodziców przysposabianego, chyba

że zostali oni pozbawieni władzy rodzicielskiej lub są nieznani albo porozumienie się z nimi napotyka trudne do przezwyciężenia przeszkody. Sąd opiekuńczy może jednak ze względu na szczególne okoliczności, orzec przysposobienie mimo braku zgody rodziców, których zdolność do czynności prawnych jest ograniczona, jeżeli odmowa zgody na przysposobienie jest oczywiście sprzeczna z dobrem dziecka.

Pamiętać należy, że możliwa jest wyłącznie adopcja dziecka opuszczonego, tj. dziecka którego biologiczni rodzice zmarli albo żyją, ale zrzekli się władzy rodzicielskiej lub też sąd ich tego prawa pozbawił. Najlepiej, kiedy matka, która nie jest w stanie i nie chce zajmować się wychowywaniem dziecka, zdecyduje się na oddanie go zaraz po porodzie, gdyż skraca to oczekiwanie malucha na nowych rodziców. Znaczący jest to też fakt, że matka biologiczna, która zostawiła dziecko, może w ciągu sześciu tygodni zmienić zdanie. Dla potencjalnej rodziny adopcyjnej znaczy to tyle, że nie ma żadnej możliwości na adoptowanie dziecka przed ukończeniem przez nie szóstego tygodnia życia. Wszelkie wcześniejsze umowy z matką, nawet na piśmie, nie są wiążące. Nie można też adoptować dzieci porzuconych (dotyczy to również dzieci znajdujących w tzw. oknach życia), dopóki nie zostanie ustalone, kim są i gdzie przebywają ich biologiczni rodzice. Odebranie im praw rodzicielskich to nierzadko długi proces.

Podstawa prawna:

- ✓ Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r., poz.1359, z późn. zm.),
- ✓ Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2020 r., poz. 1575, z późn. zm.),
- ✓ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r., poz. 821),
- ✓ Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2020, poz. 1320, z późn. zm.),
- ✓ Ustawa z dnia 29 września 1986 r. prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. z 2020 r., poz. 463, z późn. zm.),
- ✓ Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. – Prawo prywatne międzynarodowe (Dz. U. z 2015 r., poz. 1792, t.j.),
- ✓ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. w sprawie szkolenia dla kandydatów do przysposobienia dziecka (Dz. U. Nr 272, poz. 1610),
- ✓ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 sierpnia 2015 r. w sprawie wzoru kwestionariusza wywiadu adopcyjnego oraz wzoru karty dziecka (Dz. U. z 2015 r. poz. 1303).

Zadanie realizowane przez Stowarzyszenie Wspierania Aktywności Obywatelskiej CIVIS SUM, finansowane ze środków przekazanych przez Powiat Nowosolski na podstawie umowy o powierzenie realizacji zadania publicznego pn. „Prowadzenie punktu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz realizacja zadań z zakresu edukacji prawnej w powiecie nowosolskim w 2021 r.”